Svensk hverdag mættet med humor

Skandinavske forfattere skriver lige ud af landevejen, mener svenskeren Fredrik Backman. Det gør også, at deres bøger er nemme at oversætte - en af grundene til succesen i udlandet. Backman er på besøg på litteraturfestivalen i grænselandet.

Hverdagens banaliteter bliver til absurditeter under Frederik Backmans kærlige behandling, og små hændelser har det med at udvikle sig til nærmest groteske dimensioner. Fredrik Backman har været på besøg på Stadtbibliothek i Husum sammen med sin tyske oversætter, Stefanie Werner. (Foto: Sebastian Iwersen)

LITTERATURFESTIVAL

Husum. Den svenske forfatter Fredrik Backman har opnået stor succes med en humoristisk roman om Ove, som kører Saab og foragter mænd, der ikke er i stand til at bakke med en trailer.

Bogen » En mand der hedder Ove« (på tysk: »Ein Mann namens Ove«) handler om en midaldrende gnavpot og er solgt i over 550.000 eksemplarer i hjemlandet og har også opnået pæn succes tyske på det danske og det tyske bogmarked. Romanen er solgt til i alt 25 lande.

Frederik Backmans sprog er mættet med humor. Den slags er man vant til i for eksempel Storbritannien, men knap så meget i Sverige. Jonas Jonassons bøger er en undtagelse.

Backmann er årets svenske gæst på Litteraturfest.nu - en litteraturfestival, der foregår på skoler, biblioteker og kulturhuse i det dansk-tyske grænseland.

Torsdag aften var han hovedpersonen på Stadtbibliothek i Husum. Dog i selskab med romanfiguren Ove, som flere af tilhørerne syntes at have et næsten personligt forhold til.

Nogle mener, at Ove ændrer sig, som roman skrider frem. Men sådan ser Fredrik Backman ikke selv på det.

- Nej, Ove ændrer sig ikke. Det er derimod læserens syn på ham, der ændrer sig. Ove bliver ved med at være den samme. Der er for mig et menneskeligt aspekt i det hele. Sympatien kommer jo ud af den empati, som læseren udviser, siger Fredrik Backman.

En uddøende generation

Ove tilhører ifølge sin skaber en uddøende generation af mænd - han er omkring de 60 år og kan en hel masse forskellige ting, men er ikke ekspert i noget.

Fredrik Backman er årgang 1981 og kan efter eget udsagn meget lidt, men er til gengæld ekstremt dygtig til de få ting, han kan.

- Jeg kan ikke reparere en bil, men er pissegod til computerspil, som egentlig er totalt unødvendigt. Det er langt mere praktisk at kunne fixe en bil, men den slags har min generation eksperter til. Min mor og fars generation er derimod en helt anden. Min mor sagde engang, at skulle apokalypsen indtræde, eller der kom en atomkrig, og hun skulle starte helt forfra på stenalderniveauer, ville hun bede til, at hun havde sin far og min far ved sin side, fordi de ville være i stand til at klare en masse praktiske ting. Jeg derimod ville være fuldstændig ubrugelig, siger Fredrik Backman.

Han har baseret karakteren Ove på en lang række midaldrende svenske mænd. Ove er en mand, som stædigt og ofte fjendsk står fast på sine principper, men som besidder en hæderlighed og en ansvarsfuldhed, som trods al stædigheden gør ham vellidt blandt kvarterets beboere. Ove er manden, for hvem regler er livsnødvendige. Han overbevist om, at jorden går under, hvis folk holder op med at overholde reglerne. Hvis et røvhul får lov til at overtræde reglerne, kommer alle de andre røvhuller rendende og gør det samme.

> Jeg har aldrig rigtig forstået begrebet »stærke kvinder«. I min optik findes der kun »stærke personer«

I Fredrik Backmans anden roman, der på svensk hedder »Min mormor hälsar och säger förlåt« (på tysk: »Oma lässt grüßen und sagt, es tut ihr leid«) er hovedpersonen også én, der ikke går i takt med sine omgivelser - blot på en helt anden måde. Her er det en bedstemor, der snyder i Matador, lader toiletdøren stå åben, når hun forretter sin nødtørft, og kører bil på sporvognsskinnerne.

Hun er smågal og kaotisk.

»Stærke kvinder«

- Mange vil vide, om det er min egen mormor, jeg skriver om, og jeg har en forkærlighed for »stærke kvinder«. Jeg tror slet ikke, det var kommet til de spørgsmål, hvis figuren havde været en mand. Det er fordi, hun er en kvinde, der støder mod så mange normer, siger Fredrik Backman - der dog samtidig indrømmer, at han tænkte på en mand, da han skrev om mormoren.

- Jeg har aldrig rigtig forstået begrebet »stærke kvinder«. I min optik findes der kun »stærke personer«.

Man kalder dem måske for »Stærke kvinder«, fordi det er kvinder, der stikker næsen frem, er stærke personligheder og tager plads. Og jeg vil netop have, at mine personer skal tage plads. Men det er ikke sådan, at jeg sætter mig ned med det formål at skrive om en »stærk kvinde«. Det ville blot ende som en karikatur. Man ville aldrig få spørgsmålet »hvorfor skriver du så meget om stærke mænd?«. Jeg mener, børn og ældre er de mest interessante at skrive om. Det er ikke interessant at skrive om personer midt i 30erne. De er som regel uinteressante, siger han.

Arven fra Lindgren

Backman læser dog helst kvindelige forfattere. Han er barn af Astrid Lindgrens land, og det forsøger han heller ikke at løbe fra.

- Hvis man læser Astrid Lindgren og ikke kan finde en historie i hendes tekst, så må man jo være dum i hovedet. Hun har en kolossal betydning i Sverige. Astrid Lindgren havde en helt speciel måde at møde børn på. og der bliver aldrig talt ned til dem i hendes bøger. Hun betragtede børn som jævnbyrdige. Hun kunne gøre en bondegård til noget fantastisk - for et storbybarn er hendes beskrivelse af en bondegård på niveau med en skildring af en jungle eller en ørken, siger han.

> Nej, Ove ændrer sig ikke. Det er derimod læsernes syn på ham, der ændrer sig.

Blandede anmeldelser

Det er bemærkelsesværdigt, hvor blandede anmeldelser, Fredrik Backmans bøger har fået i hjemlandet.

Han skriver ikke spektakulært, og der er heller ikke det store epos gemt i hans linjer. Det erkender han. Det er de små historier, Backman fortæller.

- Jeg skriver meget simpelt og lige ud ad landevejen. Det har vi en tradition for i den skandinaviske lande, og det er en af grundene til, at skandinavisk litteratur er så populær i udlandet. Den er nemlig meget nemt at oversætte. I stor litteratur er ordene og sproget det vigtigste. Historien spiller derimod en mere underordnet rolle. I mine bøger er det omvendt. Når kritikerne placerer mine bøger ved siden af store klassikere og den gamle græske litteratur, så taber jeg naturligvis kampen. Men der er ikke den store fornuft i at anskue mine bøger fra den vinkel. Det giver ringe mening at vurdere mainstream-litteratur på de præmisser. Det er stort set også kun noget, litteraturkritikere kan finde på, siger Frederik Backman.

Hans Christian Davidsen
hcd@fla.de

RESÜMEE

Schwedischer Alltag mit Humor

Skandinavische Autoren schreiben geradeaus, meint der Schwede Fredrik Backmann. Deshalb sind die Bücher leicht zu übersetzen. Das ist einer der Gründe für die Erfolge im Ausland. Backmann besucht das Litteraturfestival in der Grenzregion.

Der Charakter Ove basiert auf verschiedenen schwedischen Männern mittleren Alters. Ove ist ein Mann, der seinen Prinzipien treu bleibt und eine Ehrlichkeit und ein Verantwortungsgefühl besitzt, das dazu führt, dass er trotz seiner Sturheit trotzdem bei den Nachbarn beliebt ist.